E·R·S·O

iute
ERSO PEASPONSOR

100

TOETAB:
NORDAID®

JÄRVI JA RANDALU

9 OKTOOBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
2026

MAESTRO

KLAVER
KALLE RANDALU

RAHVUSOOPER ESTONIA NOORMEESTE-KOOR

EMTA SEGAKOORI MEESRÜHM

ERSO

DIRIGENT
NEEME JÄRVI

RAFF
STRAUSS
MOZART

E·R·S·O 100

iute ERSO PEASPONSOR

Iute Groupi juhtkond Moldovas, kus ettevõtte 2008. aastal alanud teekond on kujunenud rahvusvaheliseks edulooks.

Ambitsioon Inspiratsioon Tipptase

Nii nagu ERSO muusikas, püüdleb ka lute oma tegevuses kõrgeima kvaliteedi ja rahvusvahelise mõju poole.

E·R·O

100

JÄRVI JA RANDALU

KALLE RANDALU klaver
Rahvusooper Estonia noormeestekoor
EMTA segakoori meesrühm
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Kontsertmeister Triin Ruubel
Dirigent NEEME JÄRVI

kell 18 — eelkontsert

Mari Vihmand (1967)
„Chopini pisarad“ (2007/2013)

Fryderyk Chopin (1810—1849)
Prelüüd *op.* 28 nr 4 (1839)

Lepo Sumera (1950—2000)
„Pardon, Fryderyk!“ (1981)

Sten Heinoja (klaver), José Carlos Domínguez Almela (klarnet), Mairit Mitt-Bronikowska (viiola), Mari-Liis Vind (flööt)

Eelkontserdil räägib Neeme Järvi peadirigendiperioodist ERSOs muusikateadlane Aare Tool.

kell 19 — sümfooniakontsert

KALLE RANDALU klaver
Rahvusooper Estonia noormeestekoor
EMTA segakoori meesrühm
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Kontsertmeister Triin Ruubel
Dirigent NEEME JÄRVI

Richard Strauss (1864—1949)
„Austria“, *op.* 78 (1929) *~10’*

Joachim Raff (1822—1882)
Sümfoonia nr 10 „Sügisel“, *op.* 213 (1879/1881) *~35’*
I Allegro moderato — „Eindrücke und Empfindungen“ („Meeleolud ja tunded“)
II Allegro — „Gespenster-Reigen“ („Kummituste ringtants“)
III Adagio — „Elegie“ („Eleegia“)
IV Allegro — „Die Jagd der Menschen“ („Jahiretk“)

vaheaeg

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791)
Klaverikontsert nr 19 F-duur, KV 459 (1784) *~25'*

I Allegro
II Allegretto
III Allegro assai

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791)
Rondo D-duur, KV 382 (1782) *~10'*

Kontserdist teevad ülekande Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv), salvestisi saab ka järelkuulata ja -vaadata.

HEA ERSO PUBLIK!

Mul on suur rõõm tervitada teid ERSO kontserdil. Orkestri 100. hooaeg annab põhjust tagasi vaadata inimestele ja sündmustele, mis on ERSOt innustanud läbi aastakümnete. Tänane õhtu teeb seda eriti kaunil moel. Laval kohtuvad taas maestro Neeme Järvi ja pianist Kalle Randalu, kelle pikaajaline koostöö meie esindusorkestriga on Eesti muusikaellu jätnud kaaluka jälje. Õnnitleme Kalle Randalu 70. sünnipäeva puhul!

Nordaidis usume, et hea tervis aitab keskenduda sellele, mida me armastame. Muusiku töö nõuab aastatepikkust pühendumist, energiat ja järjepidevust ning just seetõttu on meil hea meel toetada ERSO muusikute tervist kogu juubelihooaja vältel. Tänane kontsert tuletab meelde, kui väärtuslikud on pikaajaline kogemus ja koostöö — seda hindame kõrgelt ka Nordaidis.

Kalle Kõre
Nordaid
Juhatuse liige / tegevjuht

NORDAID

iute
ERSO PEASPONSOR

ERSO FILMI-FESTIVAL

24.09—5.11
ARTIS

Igal neljapäeval
18:00, Kino Artis

Richard Strauss

Richard Strauss (1864—1949) „Austria“, *op.* 78 (1929)

Richard Strauss oli Saksa muusika hilisromantismi üks silmapaistvamaid esindajaid. Heliloojana tõusis ta esile 19. sajandi viimasel kümnendil sümfooniliste poeemidega „Till Eulenspiegeli lõbusad vembud“, „Nõnda kõneles Zarathustra“ ja „Kangelase elu“, mis on tänaseni sümfooniaorkestrite repertuaaris väga populaarsed.

Straussi helikeelt iseloomustavad erakordne värviküllus ja suurepärane orkestratsioonitehnika. Paljudel tema teostel on tugev filosoofiline alltekst ning inspiratsiooni ammutas ta muu hulgas Arthur Schopenhaueri ja Friedrich Nietzsche ideedest. Straussi loomingusse kuulub üle 60 orkestriteose, 16 ooperit, arvukalt kammerteoseid ja üle 200 laulu. Klassikalise muusika sündmuste andmebaasi Bachtrack andmetel kuulub ta tänapäeval maailma kontserdilavadel enim esitatud heliloojate hulka.

Richard Strauss oli ka hinnatud dirigent. Pärast tööd Müncheni ja Weimari orkestrite juures tegutses ta aastatel 1898—1918 Berliini Riigiooperis ning seejärel viis aastat Viini Riigiooperi peadirigendina. Tihedam seotus muusikateatriga tõi suunamuutuse ka Straussi loomingusse. Tema tuntumate ooperite hulka kuuluvad „Salome“, „Elektra“ ja „Roosikavaler“. Strauss oli üks esimesi suuri heliloojaid, kelle dirigeerimist ulatuslikumalt helikandjatele jäädvustati. Tema salvestised Berliini Filharmoonikute ja teiste orkestritega on hindamatud ajaloodokumendid. Lisaks enda teostele olid tema repertuaaris olulisel kohal Richard Wagneri ja Gustav Mahleri oopused, klassikutest Mozart ja Beethoven.

Viin, kus Richard Strauss pärast Esimest maailmasõda elas, oli tuntud tugevate kooritraditsioonide poolest. Straussi **„Austria“** on patriootiline poeem meeskoorile ja suurele sümfooniaorkestrile. Teos põhineb Austria poeedi ja näitekirjaniku Anton Wildgansi (1881—1932) luuletusel „Österreichisches Lied“ („Austria laul“), mis ülistab tema kodumaa loodust ja kultuuri. Strauss pühendas teose kuulsale Viini Meeslaulu Seltsile ning juhatas ise selle esiettekannet 10. jaanuaril 1930 Viini Musikvereini kuldses saalis.

Anton Wildgans
„Österreichisches Lied“ („Austria laul“)

Wo sich der ewige Schnee
Spiegelt im Alpensee,
Sturzbach am Fels zerstäubt,
Eingedämmt Werke treibt,

Wo in der Berge Herz
Dämmert das Eisenerz,
Hammer Gestein zerstampft,
Zischend die Schmelzglut dampft,

Wo durch der Ebene Gold
Silbern der Strom hinrollt,
Ufer von Früchten schwillt,
Hügelan Rebe quillt,

Wurzelheil, Kraft im Mark,
Pflichtgewillt, duldensstark,
Einfach und echt von Wort
Wohnen die Menschen dort.

Pflügerschweiß, Städtefleiß
Hat da die rechte Weis,
Was auch Geschick beschied,
Immer noch blüht ein Lied.

Österreich heißt das Land!
Da er’s mit gnädiger Hand
Schuf und so reich begabt,
Gott hat es liebgehabt!

Kus igavene lumi
peegeldub Alpide järves,
mägioja vastu kaljut pihustub
ja paisutatuna paneb tööle masinad,

kus mägede südames
hämaralt helgib rauamaak,
vasar purustab kivimit
ja sulatuskuumus aurab sisisedes,

kus läbi kuldse tasandiku
voolab hõbedasena jõgi,
kaldad paisuvad viljadest
ja küngastel vohab viinapuu,

juurtes terve, üdini tugev,
kohusetruu ja kannatlik,
lihtne ja sõnades siiras,
seal elavad inimesed.

Künnimehe higi ja linnade usinus
tunnevad seal õiget viisi.
Mida saatus ka ei määraks,
ikka õitseb veel üks laul.

Austria on selle maa nimi!
Jumal lõi selle armulise käega
ja õnnistas seda nii rikkalikult.
Ta on seda maad armastanud.

Eestikeelne tõlge valminud
tehisintellekti abil

Joachim Raff

Joachim Raff (1822—1882)
Sümfoonia nr 10 „Sügisel“, *op.* 213 (1879/1881)

I Allegro moderato — „Eindrücke und Empfindungen“ („Meeleolud ja tunded“)

II Allegro — „Gespenster-Reigen“ („Kummituste ringtants“)

III Adagio — „Elegie“ („Eleegia“)

IV Allegro — „Die Jagd der Menschen“ („Jahiretk“)

Joachim Raff oli eluajal tunnustatud helilooja, keda võrreldi Robert Schumanni ja Johannes Brahmsiga. Pärast tema surma vajus looming aga suuresti unustusse ning alles viimastel aastakümnetel on hakatud Raffi muusika ilu ja elujõudu uuesti avastama. Üks neist, kes on aidanud helilooja loomingut kontserdisaalidesse tagasi tuua, on Neeme Järvi.

Joachim Raff sündis Šveitsis saksa põgenike peres. Isa õpetas pojale varakult viiulit ja orelit ning lootis temast kasvatada imelapse. Juba 18-aastaselt hakkas mitmekülgselt andekas noormees leiba teenima kooliõpetajana, kuigi muusika köitis teda üha enam. Felix Mendelssohn julgustas Raffi õpetajatööst loobuma ja muusikale pühenduma ning aitas kaasa tema esimeste teoste avaldamisele Leipzigis. Nagu sageli juhtub, oli eeskujul noorele heliloojale suur mõju ning sarnasus Mendelssohniga on Raffi varases loomingus väga tuntav.

Teine suurkuju, kes toetaja ja õpetajana mängis Joachim Raffi karjääris tähtsat rolli, oli Ferenc Liszt. Mitu aastat töötas Raff Weimaris Liszti assistendina, orkestreeris tema teoseid ning tõlkis tema artikleid. Raff vaimustus paljudest Uus-Saksa koolkonna (Neudeutsche Schule) ideedest, kuid oma mentoriga oli tal ka lahkarvamusi. Ka loomingus otsis Raff kompromissi traditsioonilise helikeele ja Uus-Saksa koolkonna ideede vahel. Konservatiivide meelest olid tema teosed liiga modernsed, kuid uus koolkond pidas neid vanamoelisteks.

Pärast Liszti ringkonnast eemaldumist asus Joachim Raff 1856. aastal elama Wiesbadenisse ja seal saabus tema suur tähetund. Wiesbadenis komponeeris ta enamiku oma sümfooniatest, kontsertidest ja kammermuusikast. 1862. aastal võitis Raffi esimene sümfoonia „An das Vaterland“ („Isamaale“) Viinis maineka heliloomingu auhinna, mis tegi ta üleöö kuulsaks. 1870. aastateks oli ta tõusnud üheks kõige mängitavamaks heliloojaks üle Saksamaa, tema sümfooniaid esitati ka Londonis ja New Yorgis. Elu lõpuaastatel oli Joachim Raff Frankfurdis Hochi konservatooriumi direktor.

Joachim Raff oli väga viljakas helilooja, tema loomingu nimekirjas on ligi 400 teost. Lisaks sümfooniatele kirjutas ta kuus ooperit, hulga kontserte ja kammerteoseid, samuti laule ja klaverimuusikat.

Enamik tema üheteistkümnest sümfooniast on programmilised ning neli viimast moodustavad aastaaegade tsükli. Selle tsükli kolmas teos, **sümfoonia nr 10 „Sügisel“** („Zur Herbstzeit“), valmis Raffil 1879. aastal Frankfurdis. Tundeküllase atmosfääriga teos on tulvil kauneid helimaalinguid. Esimene osa kannab melanhoolset ja sisekaemuslikku meeleolu. Looduse hääbumist väljendavad keelpillide ohkavad fraasid ja puupillide tuuleiile kirjeldavad passaažid, kontrastiks kõlavad suvemälestuste helged helipildid. Sümfoonia teine osa „Kummituste ringtants“ kujutab hilissügise ööde tumedaid fantaasiaid. Madalatest pillirühmadest algav salapärane tants kasvab tormiliseks makaaber–valsiks, millele toovad kontrasti kõrgete puupillide mängulised episoodid. Sümfoonia emotsionaalne raskuspunkt „Eleegia“ on liigutav leinalaul looduse ja elu kaduvusest. Tõsist atmosfääri leevendavad lüürilised episoodid ning osa vaibub vaiksesse ja rahulikku leppimisse. Finaal toob jõulise meeleolumuutuse. Reibaste sarvesignaalidega algav hoogne jahiretke pilt viib kuulaja läbi Alpi metsa, pakkudes tormakat tagaajamist ja põgusaid puhkehetki ning kulmineerub piduliku ja võiduka koodaga.

Wolfgang Amadeus Mozart

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791)
Klaverikontsert nr 19 F–duur, KV 459 (1784)
I Allegro
II Allegretto
III Allegro assai

Oma Viini esimestel aastatel (1781—1786) püüdis noor **Wolfgang Amadeus Mozart** saavutada tasakaalu loominguliste ambitsioonide ja publiku ootuste vahel. Kirjas isale 1782. aasta detsembris arutles ta valikute üle: „Tõelist kuldset keskteed (der goldene Mittelweg) ei tunta ega hinnata enam milleski. Poolehoiu võitmiseks tuleb kirjutada midagi kas nii lihtsat, et seda võiks laulda kasvõi kutsar, või nii arusaamatut, et see meeldib just seepärast, et ükski täie mõistusega inimene sellest aru ei saa."

Tabades peavoolu ootusi ja pakkudes sellest enamat, nautis Mozart Viinis 1781. aastal esialgu suurt edu ja ta tõusis superstaari staatusse. Kuid Viini publik oli kapriisne ning nende tähelepanu hoidmiseks ja sissetuleku teenimiseks pühendus Mozart muu hulgas muusikaliste „akadeemiate" korraldamisele. Need kireva kavaga kontserdid, kus esitati läbisegi sümfooniaid, kontserte ja kammermuusikat, näitasid tema mitmekülgsust ja geniaalsust nii helilooja kui pianistina.

1784. aastal komponeeris Mozart lausa kuus klaverikontserti, millest paljud kõlasid tema korraldatud „akadeemiatel".

Klaverikontsert nr 19 F–duur oli neist viimane — küpseim ja kõige säravam. Isale kirjeldatud keskteed Mozart nendes kontsertides ei üritanud. Orkestripartiide rikkalikkus ja iseseisvus, solisti ja pillirühmade kammerlikud suhtlemised olid kehtivast kaanonist kaugel.

Kontserdi lihtsast teemast lähtuva ja kontrapunktiliste dialoogidega rikastatud avaosa järel kõlab *Allegretto*, kus solisti ja orkestri nõtke vastastikune mäng on iseloomulik paljudele Mozarti küpse Viini–perioodi kontsertidele. Kui esimesed kaks osa ei pruugi veel panna voorimehi vilistama ega aristokraatlikku publikut segadusse ajada, siis finaal suudab ehk mõlemat. Finaali algusteema klaverilt ja puupillidelt on kaasahaaravalt rütmikas, kasutatud on Bachi stiilielemente ja rokokood. Viini aastail veetis Mozart pühapäeviti aega mõjuka parun Gottfried van Swieteni kodus, mängides koos muusikutest sõpradega läbi Bachi ja tema kaasaegsete partituure. Mozarti hilisemas loomingus sai polüfooniast oluline dramaturgiline vahend. F–duur kontserdi kolmandas osas ehitab Mozart keeruka topeltfuuga, mis ennustab kuulsa sümfoonia „Jupiter" finaali.

Klaverikontserti nr 19 on ERSOga mänginud Eugen Kelder aastatel 1967 ja 1968 Neeme Järvi ja Roman Matsovi juhatusel ning Paul Badura–Skoda 2007. aastal Nikolai Aleksejevi juhatusel. Kalle Randalu, Neeme Järvi ja ERSO esituses kõlab kontsert esmakordselt.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791)
Rondo D–duur, KV 382 (1782)

Rondo D–duur, KV 382 on üks Mozarti populaarsemaid ja säravamaid lühivorme klaverile ja orkestrile. Ta komponeeris rondo 1782. aastal Viinis, valmistudes oma esimeseks suureks autorikontserdiks. Kavasse oli Mozart planeerinud ühe oma varasema teose, klaverikontserdi nr 5, kuid kahtles, kas selle lõpuosa võiks meelelahutust armastavale Viini publikule meeldida. Nii komponeeris ta uue särtsaka finaali. Teos sai pealkirjaks Rondo, kuid vormilt on tegemist teema ja selle aina tiheneva faktuuriga variatsioonidega. Loo lõpus teeb Mozart tempo– ja meetrumimuutusega efektse triki, mis kuulajaid üllatab. Helilooja vaist ei petnud: rondo tekitas esiettekandel furoori ning Mozart esitas selle kontserdi lisapalana uuesti. Rondo D–duur on tänaseni pianistide lemmik, kontsertide efektne lõpupala, mille krapsakas heatujuline teema jääb publikule kauaks meelde.

Kavatekstid koostas Tiia Teder

Kolm küsimust

KALLE RANDALU

Teie repertuaaris on palju Mozarti teoseid. Miks valisite juubelikontserdiks just klaverikontserdi nr 19 F–duur?

Tahtsin mängida Eestis teoseid, mida meie publik pole aastaid kuulnud. Mozarti klaverikontserti nr 19 olen ette kandnud Juha Kangasega Soomes, kuid siin ei ole ma seda varem esitanud. See on vägev kontsert, kuid natuke teiste väga kuulsate kontsertide varju jäänud. Põhjus võib olla selles, et ta on väga nõudlik, virtuoosne ja orkestrile ka üsna raske teos. See on tasakaalu vajav muusika, suurte orkestrisoolodega. Võib ette kujutada, kuidas Mozart uhkelt klaveri taga istus ja nautis, kuidas orkester tema muusikat mängib.

Ma arvan, et sünnipäeva puhul sobib see kontsert hästi, siin on muusika läbinisti päikest täis! Muidugi, koos Neemega on erakordselt kerge mängida. Ta on välkkiire reaktsiooni ja tajuga, see väljendub kogu tema olemuses. Ta ise on öelnud, et kogu keha peab muusikat väljendama — see tekitab ootusärevust ja pinget, kuid see on väga hea pinge.

Mida võiks leida Mozarti muusikast tänapäeva kuulaja?

Kõike, mida väga heast muusikast võib leida. Olen veendunud, et üle aegade jääb elama muusika, mis põhineb loodusseadustel — kui me muusikat defineerime kui organiseeritud heli. Heli on looduses nagu valge valgus, aga värve täis. Geniaalsed heliloojad on seda tunnetanud. Mis inimese hinge puudutab, tuleb ikka loodusest.

Teil on klaverimängu kunstis pikaajaline kogemus nii interpreedi kui ka pedagoogina. Kas pianismi põhimõtted ja esteetilised ideaalid on nende aastakümnete jooksul muutunud?

Ma arvan, et tipp on alati erakordne ja kõrgel olnud. Keda põhjalikumalt huvitab, soovitan kuulata vanu salvestusi, suuri lauljaid ja pianiste. Mõnevõrra on muutunud kriteeriumid, mida hinnatakse, kuid mänguoskuse tase on kogu maailmas tõusnud, koolkonnad on ühtlustunud, enam pole võimalik rääkida saksa või vene koolist. Viimastel võistlustel, mida olen jälginud, on rõõmustav ja lausa jahmatav, kui hästi paljud noored pianistid mängivad.

Kuid tehnika üksi ei anna veel seda „miskit“, mis kuulajaid erutab. Ühel suurel konkursil võib küll Chopini etüüde kiiremini mängida kui näiteks Maurizio Pollini, aga see ei tähenda veel muusikat. See on ikkagi isiksuse küsimus ja tervik, kuidas üks esitus mõjub. Kui oleks üheselt selge, kuidas klaverit mängida, oleks meil laua peal üks paks raamat, nagu tarvitamisõpetus. Aga seda ei ole. Klaveripedagoogika on sügav inimlik tegevus ja jääb selliseks.

KALLE RANDALU õppis Tallinna konservatooriumis professor Bruno Luki ning Moskva konservatooriumis professor Lev Vlassenko klaveriklassis. 1980. aastate esimesel poolel andsid tema muusikukarjäärile hoo sisse saavutused mainekatel rahvusvahelistel konkurssidel: laureaaditiitel Schumanni konkursil Zwickaus (1981), IV koht Tšaikovski konkursil Moskvas (1982), mis on läbi aegade suurim saavutus eesti interpreedilt sellel muusikamaailma tippkonkursil, ning kulminatsiooniks esikoht ARD-konkursil Münchenis (1985).

Kalle Randalu © Kaupo Kikkas

Rohkem kui kolmkümmend aastat on Kalle Randalu teiseks kodumaaks olnud Saksamaa. Aastail 1994—1997 oli ta Freiburgi muusikaülikooli professor ning alates 1997. aastast Karlsruhe muusikaülikooli professor. Kalle Randalu on esinenud enamikus Euroopa riikides, Ameerika Ühendriikides, Kanadas, Jaapanis, Austraalias, Brasiilias ja Venemaal ning andnud kontserte sellistes muusikakeskustes nagu Viini ja Berliini kontserdimaja, Müncheni Herkulessaal, Moskva konservatooriumi suur saal, Peterburi Filharmoonia suur ja väike saal, Baden-Badeni Festspielhaus, Hamburgi Musikhalle, Helsingi Finlandia-talo, Salzburgi Festspielhaus, Mannheimi Rosengarten.

Kalle Randalu on musitseerinud paljude maailmas tuntud orkestrite, sh Baieri Raadio sümfooniaorkestri, BBC sümfooniaorkestri, Baieri Riigiooperi orkestri, Peterburi, Moskva ja Hamburgi filharmoonikute, Berliini sümfooniaorkestri, Mannheimi Ooperiteatri orkestri, Soome Raadio sümfooniaorkestri, Württembergi, Bratislava, Peterburi, Keski-Pohjanmaa ja Berliini kammerorkestrite ning kõigi olulisimate Eesti orkestrite ees.

Dirigentidest on ta teinud koostööd Wolfgang Sawallischi, Mariss Jansonsi, Natan Rahlini, Maksim Šostakovitši, Leif Segerstami, Osmo Vänskä, Juha Kangase, Jörg Faerberi, Jac van Steeni, Kazushi Ono, Vladimir Fedossejevi, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Paavo Järvi, Arvo Volmeri, Jüri Alperteni, Eri Klasi, Olari Eltsi, Risto Joosti ja teistega.

Kalle Randalu repertuaaris on üle 50 klaverikontserdi. Tänu tihedatele sidemetele kaasaegsete eesti heliloojatega on Randalu olnud paljude nende teoste esmaettekandja. Väga olulisel kohal on tema jaoks soolokontserdid ning musitseerimine erinevates kammerkoosseisudes. Tihe koostöö seob teda muusikainstitutsiooniga Villa Musica, mis ühendab juhtivaid muusikuid kogu Saksamaal. Kalle Randalu salvestistest on ilmunud 13 LPd ja ligi poolesada CDd, sealhulgas Ludwig van Beethoveni kõigi klaverikontsertide salvestused koos ERSO ja Neeme Järviga. Randalu ja Järvi nüüdseks juba poole sajandi pikkune koostöö sai alguse 1976. aastal, mil nad esitasid koos ERSOga Beethoveni neljanda klaverikontserdi.

Oluline tahk Kalle Randalu tegevuses on pedagoogitöö. Meistrikursusi on ta andnud Soomes, Austraalias, Ameerika Ühendriikides, Saksamaal, Eestis jm.

Kalle Randalu on pälvinud tunnustusi ja autasusid. Ta oli esimene muusik, kellele omistas 1982. aastal Eesti Raadio aasta muusiku austava tiitli. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia audoktoriks nimetati ta 1999. aastal. 2001. aastal tunnustati Randalu Valgetähe IV klassi teenetemärgiga, 2006. ja 2016. aastal Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemiaga.

ERSO piletiostjatele kehtib **50% soodustus** tavahinnast parkimisele Rävala parkimismajas kuni kolme (3) tunni jooksul.

Kuidas soodustust lunastada:

- Klient võtab Rävala parkimismajja sisenedes parkimispileti.
- Pärast kontserti valideerib klient oma parkimispileti kontserdisaali fuajees.
- Enne parklast lahkumist maksab klient parkimistasu parkimismajas asuvas makseautomaadis.

EuroPark

E·R·S·O

iute
ERSO PEASPONSOR

100

ELTS JA PEER GYNT

23 OKTOOBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
2026

ERSO 100

VIIUL
VADIM GLUZMAN

ERSO

DIRIGENT
OLARI ELTS

GRIEG
TÜÜR
LUTOSŁAWSKI

Neeme Järvi © Kiur Kaasik

NEEME JÄRVI on üks tänapäeva hinnatuimaid dirigente maailmas. Ta on juhatanud tipporkestreid, teinud koostööd parimate solistidega ning tema hiiglaslikus diskograafias on 535 albumit ja kogumikku.

Oma pika ja ülieduka karjääri jooksul on Neeme Järvi olnud seotud maailma erinevate orkestritega. Ta on Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri eluaegne aupeadirigent, Orchestre de la Suisse Romande'i, Haagi Residentieorkestri, Detroiti sümfooniaorkestri ja Göteborgi sümfooniaorkestri emeriit–peadirigent ning Šoti Kuningliku Rahvusorkestri audirigent.

Neeme Järvi muljetavaldavat diskograafiat ehivad Prokofjevi, Šostakovitši, R. Straussi, Mahleri, Dvořáki, Glazunovi, Griegi, Sibeliuse, Nielseni ja Brahmsi kõigi sümfooniate kõrgelthinnatud salvestused. Kuulajatele on ta tutvustanud vähetuntud heliloojate Wilhelm Stenhammari, Hugo Alfvéni, Niels Gade, Franz Berwaldi, Johann Svendseni ja Johann Halvorseni loomingut, samuti Eesti heliloojate Rudolf Tobiase, Artur Kapi, Eduard Tubina ja Arvo Pärdi teoseid. Neeme Järvi albumeid on avaldanud Chandos, Deutsche Grammophon, BIS, EMI jpt.

Neeme Järvit on tunnustatud paljude preemiate, aunimetuste ja tiitlitega, nende hulgas Rootsi Kuningriigi kõrgeim autasu Põhjatähe orden (1990), Eesti Vabariigi Riigivapi teenetemärk (III klass; 1996), Eesti Muusikanõukogu 2012. aasta interpretatsioonipreemia, Eesti Vabariigi riiklik kultuuri elutööpreemia (2017), Gramophone'i elutööpreemia (2018) ja Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali elutööpreemia (2020). Ta on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Göteborgi ülikooli, Aberdeeni ülikooli, Detroiti Wayne State University, Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia ja Michigani ülikooli audoktor, samuti esimene Tallinna Vapimärgi ordeni kavaler, Michigani osariigi ning Göteborgi linna aukodanik. Neeme Järvi kuulub ka 1999. aastal valitud 20. sajandi Eesti saja suurkuju hulka.

Neeme Järvi lõpetas 1955. aastal Tallinna muusikakooli koorijuhtimise ja löökpillide erialal ning õppis dirigeerimist Leningradi konservatooriumis professorite Nikolai Rabinovitši ja Jevgeni Mravinski juhendamisel. 1971. aastal võitis Järvi I preemia Roomas Accademia Nazionale di Santa Cecilia VI rahvusvahelisel konkursil.

Neeme Järvi töö ERSOs algas juba 1960. aastal, Eesti Raadio orkestri dirigendina. Lisaks kodumaistele orkestritele juhatas ta 1970ndatel kõiki tähtsamaid Leningradi ja Moskva sümfooniaorkestreid ja käis nendega ka välisturneedel. 1979. aastal debüteeris ta New Yorgi Metropolitan Operas. Aastal 1980 emigreerus Neeme Järvi koos perega Ameerika Ühendriikidesse. 1981—2004 oli ta Göteborgi SO peadirigent, 1984—1988 Royal Scottish National Orchestra peadirigent, 1990—2005 Detroiti SO muusikadirektor, 2005—2008 New Jersey SO muusikadirektor, 2005—2012 Haagi Residentieorkestri peadirigent, 2010—2020 taas ERSO kunstiline juht ja peadirigent. Kõik need orkestrid on andnud talle hiljem audirigendi või emeriitmuusikajuhi staatuse. Neeme Järvi on aastast 2020 Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri eluaegne aupeadirigent.

Alates 2000. aastast toimuvad Eestis Neeme Järvi rahvusvahelised dirigentide meistrikursused, millest on välja kasvanud Järvi Akadeemia. Tänavu pälvis maestro Neeme Järvi Eesti Vabariigi presidendilt kõrgeima tunnustuse, Riigivapi I klassi teenetemärgi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne tipptasemel orkester. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril on käes pidulik 100. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Orkester sai alguse Eesti Raadio juures sündinud ansamblist, mis raadio algusaegadel mängis otse-eetris juttude vahele muusikapalasid. Raadio-orkestrist täiemõõduliseks sümfooniaorkestriks kasvas kollektiiv 1945. aastaks.

Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri audirigent on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Käesoleva juubelihooaja esimene kontserdireis viis Lõuna-Koreasse, ees ootavad esinemised Austrias, Lätis ja Leedus. 2025. aasta detsembris andis ERSO peadirigent Olari Eltsi juhatusel kontserte Ljubljanas ja Bregenzis. 2024. aastal esines orkester Linzis, Viinis ja Prahas. 2023. aasta mais toimus orkestri esimene turnee Suurbritannias, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2022. aastal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie".

ERSO plaadistuste kõrget taset on esile tõstetud mainekates rahvusvahelistes klassikalise muusika väljaannetes ning orkestri salvestised on toonud mitmeid olulisi tunnustusi, neist märgilisim Eesti esimene Grammy auhind 2004. aastal Paavo Järvi juhatusel. Eesti Muusikaauhindadel nimetati 2020. aasta klassikaalbumiks Heino Elleri sümfooniliste teoste plaat ning 2026. aastal Erkki-Sven Tüüri autoriplaat „Aeris", mõlemad Olari Eltsi juhatusel. Samuti tunnustas Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapital 2020. aastal ERSOt ja Olari Eltsi aastapreemiaga Heino Elleri muusika salvestamise eest. Suurepärane koostöö on ERSOl selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, Ondine, ERP jt. Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse.

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester annab regulaarselt kontserte oma kodusaalis Estonia kontserdisaalis, kus orkestrit saab kuulda pea igal reedel. ERSO kontserdid jõuavad publikuni ka Klassikaraadio vahendusel ning alates 2020. aastast ERSO TV-s (erso.tv), mis võimaldab jälgida kontsertide otseülekandeid ja vaadata järelvaatamises varasemaid esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER
Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts
Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, audirigent Paavo Järvi

Koosseis 9. oktoobril 2026
Kontsertmeister Triin Ruubel

I VIIUL
Triin Ruubel
Piret Sandberg
Nina Kawaguchi
Astrid Muhel
Tarmo Truuväärt
Kristiina Aimla
Danae Taamal
Liis-Helena Väljamäe
Triin Alender
Liisi-Mai Krigul
Kätlin Ivask
Kirti-Kai Loorand
Tõnis Pajupuu
Andrus Tork

II VIIUL
Kaido Välja
Egert Leinsaar
Miina Laanesaar
Maaren Vihermäe
Mari-Katrina Suss
Triin Krigul
Toomas Hendrik Ellervee
Rahel Peäske
Marlis Timpmann
Annelize Vlasenko
Kristel Kiik
Maiu Mägi

VIOOLA
Liina Sakkos
Helena Altmanis
Liisi Rusnak
Sandra Klimaitė
Kaja Kiho
Juhan Palm-Peipman
Mairit Mitt-Bronikowska
Julia Sirokova
Kristiina Välja
Mall Help

TŠELLO
Theodor Sink
Andres Alexander Metspalu
Margus Uus
Lauri Toom
Riina Erin
Katrin Oja
Maris Vallsalu
Tõnu Jõesaar

KONTRABASS
Regina Udod
Janel Altroff
Imre Eenma
Xiaonan Nie
Indrek Pajus
Ants Õnnis

FLÖÖT
Mihkel Peäske
Mari-Liis Vind
Linda Vood

OBOE
Guido Gualandi
Aleksander Hännikäinen
Manuel Nunes

KLARNET
José Carlos Domínguez Almela
Meelis Vind
Maksymilian Błaszczyński

FAGOTT
Jakob Peäske
Francesco Pio Russo
Kaido Suss

METSASARV
Mattias Vihmann
Kalle Koppel
Artur Reinpõld
Nikita Matsuk

TROMPET
Indrek Vau
Laur Keller
Erki Möller
Ivar Tillemann

TROMBOON
Diogo Fernandez
Peeter Margus
Johannes Kiik

TUUBA
Madis Vilgats

TIMPANID
Adam Jeffrey

LÖÖKPILLID
Kaspar Eisel

HARF
Sara Siria D'Amico

SA ERSO juhatuse liige
Kristjan Hallik

Produtsent
Daily Trippel

Orkestri mänedžer
Marko Metsaru

Müügijuht
Signe Vaiknemets

Partnerlussuhete juht
Morgan Merrell

Maine- ja kommunikatsioonijuht
Kaisa Koger

Toimetaja
Maarja Malmet

Muusikatoimetaja
Tiia Teder

Noodikoguhoidja
Mariell Aren

Disainer
Norman Orro

Personalijuht
Piret Veensalu

Pillilao juhataja
Egert Leinsaar

Kammer- ja noorteprojektide produtsent
Andres Alexander Metspalu

Lavameistrid
Jüri Korjus
Heiki Zvorovski

SÕPRADE **KLUBI**

Sõprade Klubi liikmetele pakume mitmeid hüvesid ning kutsume neid osalema eriüritustel.

Pianissimo
Tasuta kavalehed, privaatne garderoob, varane ligipääs uue hooaja piletitele ja muud hüved.
75€ aastas

Piano
Sooduspiletid, kutsed avatud proovidesse ja muud hüved.
150€ aastas

Mezzoforte
Kutsed avakontserdile ning vastuvõttudele, üllatuskingitused ja muud hüved.
300€ aastas

Forte
Lavatagused tuurid, kutsed ava- ja lõppkontserdile, aastaringsed soodustused ja muud hüved.
500€ aastas

Fortissimo
Kohtumised muusikutega, kutsed orkestri üritustele ja muud hüved.
1000€ aastas

LIITU!
erso.ee/soprade-klubi

AITÄH, SÕPRADE KLUBI

ERSO SISERING
3000€+

Nicholas Kyriazi (5000€)
Kristjan Pomm (3000€)

FORTISSIMO
1000€

Aare Viira
Allar Jõks
David O'Brock
Egon Elstein
Jonna Pechter
Johan Randvere
Jüri Shamov-Liiver
Kaidi ja Raivo Ruusalepp
Kaja Elstein
Kalle Volkov
Lauri Ligi
Liis Rammo
Ly Rammo
Mati ja Maris Sööt
Rain Tamm
Sander Pullerits
Siim Kallas*
Toomas Ellervee
Tõnu Kuddu
Tõnu Velt
Toomas Prangli
Wolfgang Doneus

FORTE
500€

Ahto Ader
Annika Kuimet
Erko Tamuri
Evi Rooda
Helen Michaels
Lauri Almann
Mari-Ann ja Tunne Kelam
Peep Vain
Raivo Stern
Risto Kaarna
Siim Kallast
Ülle Kruuse

MEZZOFORTE
300€

Aare Olander
Endel Talvik
Helge Talts
Hubert Viktor Kahn
Ingrid Männik
Juta Schnur
Karin Punning
Kaja Lõokene
Laura Pürjema
Lembit Talts
Liina Anier-Pärn
Mai Stern
Maren Pärn
Maret Maripuu
Marika Aren
Marika Laar
Peep Laar
Piret Tuul
Riina Cohen
Anonüümne (1)

PIANO
150€

Aime Lindpere
Aive Telling
Aivo Hallist
Allan Randmaa
Andrus Lehtmets
Ants Hinno
Ants Kerde
Ants Orgulas
Eero Hammer
Harri Mikk
Heidi Pruuli
Ian Robinson
Ilja Sundelevitsh
Jaan Riikoja
Jüri Suursoo
Juta Tiidus
Kärt Hammer
Kärt Põldsam
Katre Viljalo
Katrin Huik
Karin Vahter
Kristel Leppik
Kristiina Kahur
Külliki Villemi
Laura Danilas
Liina Tarmisto
Maarja Seinas
Maia Remmelgas
Mall Petersen
Malle Maltis
Mare Hammer
Mare Jugandi
Mari-Liis Lind
Martin-Petee Kask
Merike Meren
Merike Limberg
Nele Laidvee
Patrick Soome
Reet Nurmeots
Silva Pastak
Sirje Almann
Tanel Ross
Urve Pappa
Velle Hammer
Vivian Rennel
Ülle Källu
Anonüümne (4)
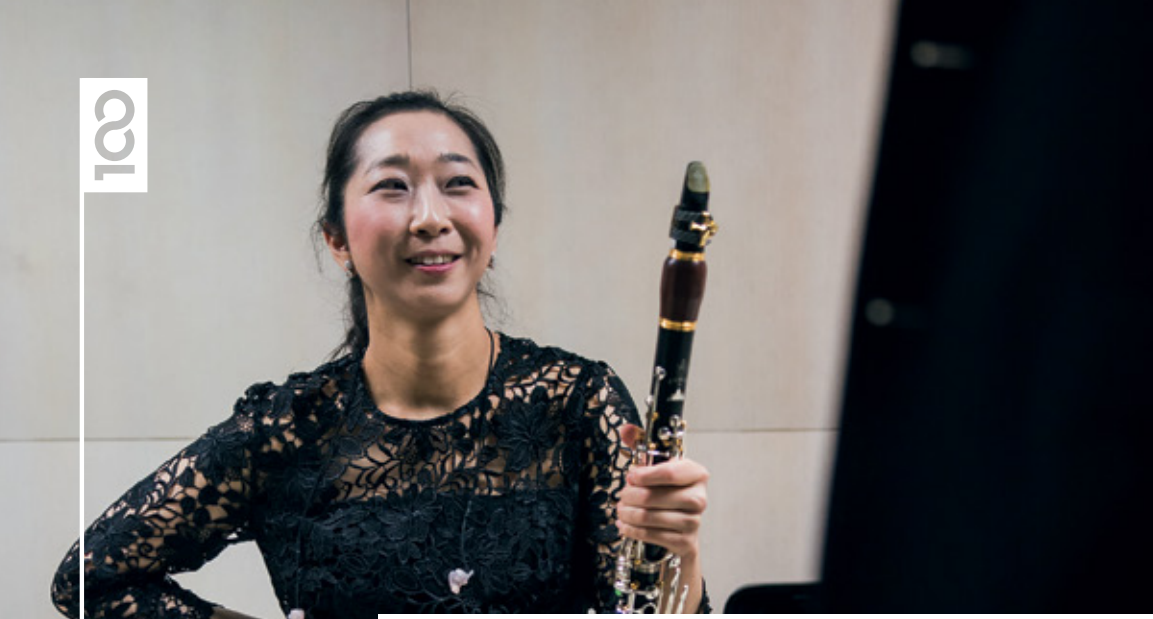
PIANISSIMO
75€

Aime Talvik
Andres Vasarik
Anne Artus
Anne Parmasto
Anne Martin
Avo-Rein Tereping
Elna Kaasik
Elle Nellis
Ene Krigul
Enel Pehap
Eva Reintak
Eve Sirp
Gennadi Vihman
Heiki Meos
Heiki Sirp
Helgi Kooskora
Helle Kulbas
Irina Zundelevich
Lilian Heikkilä
Mai Ets
Marika Eljas
Merle Keskküla
Reet Tatrik
Sirje Põder
Sirje Urb
Tiina Hiie
Tiiu Vilms
Triin Lekk
Viive Savel
Viivi Villemson
Viktor Kaasik
Vilve Põldmäe
Vladimir Panov
Ülle Valner
Ülo Siinmaa
Anonüümne (5)

LIITU!

erso.ee/soprade-klubi

SÕPRADE **KLUBI**

ERSO 100
TEGUS ORKESTER!

Eesti Riiklikul Sümfooniaorkestril on alati hoog sees!
Meie muusikud harjutavad ja esinevad iga nädal ning viivad Eesti muusika kuulajateni nii kodus kui välismaal.

IGA AASTA ERSOS:

100
muusikut

100+
kontserti kogu Eestis

1000+
tundi orkestriproove

30+
kontserti raadio- ja televaatajatele üle maailma

3+
kontsertreisi vähemalt 3 riigis

100+
tundi salvestatud muusikat

Me ei saaks seda kõike teha ilma toetajateta, kes usuvad muusika olulisust ja jõudu. Iga toetus, sõltumata selle suurusest, aitab meil hoida tegusat orkestrit elujõulisena.

Palun kaaluge annetuse tegemist ERSO-le
erso.ee/toeta-erso-100

AITÄH, ERSO 100

10 000€ ANNETAJAD

iute · TURKISH AIRLINES · NORDIC CATERING · AVITA anno 1908

1000€ annetajad

Nicholas Kyriazi (5000€)
Kristjan Pomm (3000€)
Allar Jõks
Andres Metspalu
Annika Kuimet
Cornelia Lootsmann
Jaanus Männik
Jüri Shamov–Liiver
Kalev Kase
perekond Kreegipuu
Lembit Talts
Liviko
Mare Jugandi
Mati ja Maris Sööt
Mövenpick Hotel Tallinn
Nordaid
Piret Kärm
Rainis Int
Riina Toss
Rita Kull
Sander Pullerits
Tõnu Kuddu
Toomas Prangli
Toomas Randaru
Anonüümne (2)

100€ annetajad

Aare Viira (500€)
Eero Hammer (200€)
Ene Krigul (200€)
Eve ja Heiki Sirp (200€)
Evi Rooda (300€)
Helge Talts (500€)
Inna Kamenev (200€)
Kai Puusepp (200€)
Karin Punning (500€)
Kristel Meos (250€)
Liina Anier–Pärn
ja Marek Pärn (200€)
Liis Lichfeld (300€)
Merike Meren (150€)
Rein ja Kersti Tiik (200€)
Siilike ja Rebane (200€)
Silja Mägi (200€)
Toomas Kruusimägi (250€)

Aime Lindpere
Aime Talvik
Aile Juur
Allan Randmaa
Ants Hinno
Ants Kerde
Anu Saar
Epp Müil
Erik Teemägi
Erkki–Sven Tüür
Eva Saar
Häli Metstak
Harri Mikk
Heiki Meos
Heikki Parve
Ilja Sundelevitsh
Ingrid Kormašov
Ingrid Raag
Jaan Riikoja
Jaanis Sarapuu
Jaanus Bõstrov
Jüri Alasi
Jüri Arusoo
Kadri Sikk
Karin Hussar
Karin Veissmann
Katrin Helena Kuslap
Katrin Herodes
Katrin Reinaste–Parve
Katrin Schmidt
Katrin Vinkel
Kertu Aksiim
Kirke Kangro
Kristiina Kahu
Laura Danilas
Lauri Almann
Leila Eespere
Liina Nuka
Maarja Malmet
Mairi Tonsiver
Mall Petersen
Mare Pajumets
Mare Tilk
Marika Laar
Marika Veisson
Marin Kraft–Jaaksoo
Maris Kirme
Märt Treier
Mart Urbas
Meelis Enok
Merike Rõtova
Merike Toro
Merje Hendrikson
Merle Ludvik
Mikk Murdvee
Peep Laar
Piret Ennus
Raivo Sepp
Rea Kauts
Reet Laasik
Reet Nurmeots
Reet Raukas
Reet Tatrik
Rein Kuik
Renne Joost
Riina Cohen
Riina Kütner
Riina Reinholm
Riina Talvik
Risto Kaarna
Signe Pius
Siivi Holmberg
Silja Kullamaa
Sirje Almann
Sirje Talivee
Tanel Ross
Terje Põder
Tiit Sinissaar
Tiit Veeber
Tõnis Maldre
Ülle Källu
Urve Kirotar
Urve Pappa
Urve Torbek
Anonüümne (16)

AITÄH, SPONSORID

ERSO PEASPONSOR

iute

SUURSPONSOR

TURKISH AIRLINES

SPONSORID

NORDAID

LIVIKO anno 1898

MÖVENPICK HOTEL TALLINN

NORDIC CATERING

myfitness world class gym & studios

AVITA anno 1988

TOETAJAD

SA TALLINNA LASTEHAIGLA

PAKEND & PRINT ERSO TRÜKIKESKUS

KLASSIKA RAADIO

KULTUURIMINISTEERIUM

pileti keskus Powered by sviby

NORDAID®
VITAMIINID

SUUREPÄRANE SOORITUS ALGAB HEAST ENESETUNDEST

Nordaid toetab Maestro sarja ERSO 100. hooajal

www.nordaid.eu

KUTSUME KUULAMA

ELTS JA PEER GYNT

R, 23. OKTOOBER kell 18 (eelkontsert) ja **kell 19** ESTONIA KONTSERDISAAL
Edvard Grieg, Erkki-Sven Tüür, Witold Lutosławski
VADIM GLUZMAN viiul, ERSO, dirigent OLARI ELTS

Festival AFEKT 25. AJARUUM

R, 30. OKTOOBER kell 19 ESTONIA KONTSERDISAAL
Erkki-Sven Tüür, Mart Siimer, Tatjana Kozlova-Johannes, Mirjam Tally, Kristine Tjøgersen, Dieter Ammann
ERSO, dirigent GREGOR A. MAYRHOFER

KALLE RANDALU 70 JA ERSO KAMMERMUUSIKUD

K, 25. NOVEMBER kell 18 MUBA
Robert Schumann, Johannes Brahms
KALLE RANDALU klaver, TRIIN RUUBEL viiul,
SANDRA KLIMAITE vioola, THEODOR SINK tšello

TURKISH AIRLINES · myfitness world class gym & studios · LIVIKO anno 1898 · NORDIC CATERING · NORDAID · MÖVENPICK HOTEL TALLINN · AVITA anno 1988

E·R·S·O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
Tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

ERSO.TV